

Inowrocław, dnia 31 marca 2022 roku

Bartosz Rakoczy

Profesor doktor habilitowany z zakresu prawa ochrony środowiska

Kierownik Katedry Prawa Ochrony Środowiska i Publicznego Prawa Gospodarczego

Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

Radca prawny

Ekspert Izby Gospodarczej Wodociągi Polskie

Recenzja w przewodzie habilitacyjnym Pana Doktora Macieja Krusia

I Uwagi ogólne

Biorąc pod uwagę elementy, które podlegają recenzji w przewodzie o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego stwierdzam, iż Pan Doktor Maciej Kruś spełnia te kryteria i wnoszę o dopuszczenie Go do dalszych czynności w przewodzie habilitacyjnym. Zarówno monografia habilitacyjna, jak i dorobek naukowy spełniają kryteria prawem określone. Podobnie oceniam współpracę międzynarodową, aktywność konferencyjną, popularyzatorską oraz współdziałanie z otoczeniem społecznym i gospodarczym.

II Ocena rozprawy habilitacyjnej

Monografią wskazaną przez Pana Doktora Krusia jako monografia habilitacyjna jest publikacja zatytułowana „Akt transnarodowy w systemie europejskich aktów administracyjnych” wydana w Poznaniu w 2021 roku. Stwierdzam, iż monografia ta jest samodzielnym opracowaniem rozwiązującym problem naukowo-badawczy, mieszczący się w granicach nauk prawnych, który to problem do tej pory nie był przedmiotem dociekań naukowych.

Należy pozytywnie ocenić wybór tematu rozprawy habilitacyjnej. Już sama problematyka aktu transnarodowego zasługiwałaby na pozytywną ocenę, albowiem zagadnienie to w doktrynie polskiego prawa administracyjnego nie jest podnoszone. Autor jednak nie ogranicza się tylko do teoretycznoprawnej analizy samego zagadnienia aktu transnarodowego, ale osadza go w ramach szerszego zagadnienia systemu europejskich aktów administracyjnych. Podkreślić należy, iż gdyby Autor podjął się analizy systemu europejskich aktów administracyjnych, jako samodzielnego zagadnienia naukowo-badawczego, również i w tym zakresie należałoby pozytywnie ocenić podjęty kierunek badań. Tymczasem praca habilitacyjna odnosi się do dwóch tych aspektów łącznie. Autor nie tylko analizuje pojęcie aktu transnarodowego, a także pojęcie systemu europejskich aktów administracyjnych, ale również osadza problematykę aktu transnarodowego właśnie w realiach tego systemu. Wybór tematu, a w konsekwencji obszaru badawczego należy zatem pozytywnie.

Rozprawa habilitacyjna podzielona jest na trzy rozdziały. Zasadniczy podział koncepcyjny monografii sprowadza się do wskazania, od jakich organów pochodzi akt administracyjny. W rozdziale drugim przeanalizowano akty administracyjne pochodzące od instytucji i organów Unii Europejskiej, natomiast w rozdziale trzecim akty administracyjne

pochodzące od organów krajowych. Ten koncepcyjny podział zależności od źródła pochodzenia aktu administracyjnego został uzupełniony rozdziałem wprowadzającym, w którym Autor analizuje konstrukcje systemu wydawania europejskich aktów administracyjnych.

Układ pracy należy również ocenić pozytywnie. Przy takim zagadnieniu, którego podjął się Autor, możliwa jest różnorodna jego systematyka, a w konsekwencji różnorodny podział układu pracy. Autor przyjął wprawdzie dosyć prosty i przewidywalny układ pracy, niemniej jednak jak najbardziej merytorycznie, metodologicznie i naukowo uzasadniony. Przyjęty układ pracy pozwolił Autorowi przeanalizować wszystkie zagadnienia, które w ramach tak zakreślonego tematu wymagały jakiegokolwiek wypowiedzi naukowej. Nie odczuwam niedosytu z tego powodu, że jakieś zagadnienie nie zostało w tej pracy przeanalizowane. Spełniony zatem został postulat przeanalizowania całości zagadnienia naukowego zakreślonego ramami tematu rozprawy habilitacyjnej.

Oceniając merytorycznie rozprawę habilitacyjną należy podkreślić, iż jest to opracowanie wartościowe naukowo. Z jednej strony Autor porządkuje pewne szczegółowe zagadnienia, systematyzując je według bardziej ogólnej problematyki, z drugiej strony uzupełnia wiedzę i badania w tym zakresie o kwestie do tej pory niepodnoszone. Bez wątpienia praca dowodzi pewnej dojrzałości naukowej Habilitanta i Jego gotowości do prowadzenia samodzielnych badań naukowych i kierowania zespołami badawczymi. Autor wykazuje w tej monografii umiejętność trafnego diagnozowania problemów naukowych, systematyzowania tych problemów według określonych kryteriów. Wykazuje też umiejętność prowadzenia badań naukowych na poziomie oczekiwanym od samodzielnego badacza. Potrafi w sposób dojrzały merytorycznie i emocjonalnie dowodzić swoich racji, potrafi także trzymać dyscyplinę wypowiedzi naukowej. Potrafi wreszcie prowadzić wyważoną i taktowną polemikę, aczkolwiek zdecydowaną i nacechowaną głębokim przekonaniem o słuszności swoich poglądów.

Praca wykazuje duże znanstwo badanej problematyki oraz ogromną erudycję Autora. Pięknie komponuje się z Jego dorobkiem naukowym i wyraźnie można zauważyć, że zagadnieniem podejmowanym w samej rozprawie habilitacyjnej Autor zajmował się już wcześniej prowadząc wstępne badania i analizy.

Podkreślić należy, iż Habilitant zdecydował się na formułowanie po każdym z rozdziałów merytorycznych wniosków końcowych, które nazwał konkluzjami cząstkowymi.

Tego typu zabieg konstrukcyjny w pracy należy ocenić pozytywnie. Dzięki sformułowaniu konkluzji częściowych Autor podsumowuje pewne partie swoich dywagacji, ułatwiając rozpoczynanie kolejnych partii. Konkluzje częściowe w tym wypadku mają też wartość niezależną od wartości całej rozprawy habilitacyjnej. Jak wcześniej bowiem już zaznaczono, konstrukcja pracy obejmuje 3 samodzielne grupy zagadnień połączone spójnym tematem podstawowym.

Jedynie pierwsze część rozprawy habilitacyjnej zatytułowana „Wstęp” pozbawiona jest konkluzji częściowych. Ta część pełni z resztą w samej rozprawie habilitacyjnej dwojakiego rodzaju rolę. Stanowi ona bowiem wstęp w ścisłym tego słowa znaczeniu, jak i rozważania, które należałoby zakwalifikować do kategorii zagadnień wprowadzających. Niezależnie od tego, iż ta część pełni dwie funkcje, także i w tym wypadku jakieś podsumowanie byłoby merytorycznie uzasadnione, tym bardziej, iż Autor wyjaśnia w tej części także podstawowe pojęcia, którymi się posługuje.

Wysoko oceniam również dokonaną w tej rozprawie habilitacyjnej typologię aktów, które Autor poddał analizie. Nie budzą moich zastrzeżeń ani kryteria prowadzenia takiej typologii ani także zakwalifikowanie poszczególnych aktów do poszczególnych typów. Oczywiście wprowadzenie typologii aktów nie jest celem samym w sobie, ale ma dać Autorowi punkt wyjścia do dalszych rozważań, niemniej jednak w naukach, a w szczególności w naukach prawnych porządkowanie pewnej materii, która podlega analizie świadczy o dojrzałości naukowej Autora. Oczywiście można kwestionować tę typologię i polemizować z dnia, to jednak nie umniejsza zasług Habilitanta w jej prowadzeniu. Ta z resztą umiejętność, która polega na porządkowaniu pewnej materii nie jest szczególnie ceniona, choć pełni ważną rolę.

Praca jest napisana poprawnie, jeżeli chodzi o jej aspekt językowy. Autor w sposób konsekwentny i prawidłowy posługuje się zarówno językiem prawnym, jak i językiem prawniczym. W sposób merytorycznie poprawny wyodrębnił grupę podstawowych pojęć, którymi się posługuje, przy czym część tych pojęć ma charakter pozanormatywny (doktrynalny). Praca jest też starannie przygotowana od strony redakcyjnej i edytorskiej.

Przy obecnej ilości publikacji naukowych nie jest możliwe odpowiedzialne wskazanie, iż Autor wykorzystał wszystko, co mógł. Natomiast z całą pewnością można wskazać, że Autor wykorzystał reprezentatywną literaturę Jemu dostępną. Niezależnie od ilości literatury naukowej, którą Autor zgromadził i przeanalizował, podkreślenia wymaga okoliczność, iż ta

literatura została właściwie wykorzystana. Autor wykazał się umiejętnością selektywnego korzystania z literatury, mając świadomość, które z publikacji i w jakim zakresie dotyczą podejmowanej przez niego problematyki. Wyraźnie można dostrzec, iż literaturę tę zna dogłębnie i umie wykorzystać te poglądy, które służą osiągnięciu postawionego przez Niego celu naukowego. Jak już wyżej wskazano, Autor umiejętnie prowadzi polemikę. Jest ona zawsze wyważona, ale jednocześnie poparta Jego własnym dogłębnie przemyślanym stanowiskiem.

III Ocena dorobku naukowego

Dorobek naukowy Habilitanta już po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nie jest szczególnie imponujący, aczkolwiek jak najbardziej pozwalający na sformułowanie pozytywnej oceny. Dorobek ten według wykazu obejmuje 43 pozycje. Dorobek ten stanowią przede wszystkim artykuły naukowe oraz rozdziały w monografiach. Habilitant nie stroni także od działalności komentatorskiej, co oczywiście należy uczynić Mu na plus. Oceniając dorobek naukowy Habilitanta trzeba przede wszystkim podkreślić Jego zróżnicowanie, jeżeli chodzi o formy wypowiedzi naukowej. Od samodzielnego pracownika naukowego, który aspiruje do kierowania zespołami naukowo-badawczymi można i należy wymagać umiejętności wypowiadania się w różnych formach naukowych. Wypowiadając się w różnych formach naukowych Habilitant dowodzi wszechstronności naukowej oraz dobrej organizacji i znajomości warsztatu naukowo-badawczego. Poszczególne formy wypowiedzi naukowej mają bowiem swoje specyficzne cechy. Czego innego oczekuje się od artykułu, a czego innego od komentarza. Habilitant te umiejętności posiadał. Dowiódł zatem swojej wszechstronności naukowej.

Jedyny zarzut, jaki można sformułować odnośnie tego aspektu dotyczy glos. Niestety od tej formy wypowiedzi naukowej Habilitant stroni, a przecież ta forma wymaga od Autora skonfrontowania się z konkretnym problemem lub problemami teoretycznymi, powstałymi na tle konkretnego stanu faktycznego rozstrzyganego w danej sprawie. Dowodzi również umiejętności krytycznego analizowania określonego judykatu. Kwestia ta nie może być jednak kluczowa i przesądzająca o ocenie tego dorobku. Można jedynie zachęcać Habilitanta, aby nie stronił od działalności glosatorskiej.

Jeżeli chodzi o ocenę jakościową publikacji, to w pierwszej kolejności należy wskazać, iż Autor stosunkowo niewiele publikował w języku obcym. Odnotować można 5

publikacji w języku obcym. Porównując to z ogółem liczącym 43 publikacje, jest to 1/8. Bez wątpienia liczba publikacji w języku obcym jest wystarczająca, choć nie imponująca.

Najlepsze wrażenie pozostawia kwestia podejmowanej przez Habilitanta problematyki. Zasadniczy kierunek dociekań naukowych wynikających z dorobku koncentruje się na kwestiach planowania i zagospodarowania przestrzennego. Nie mam wątpiwości, iż Autor podejmuje ważne i kluczowe zagadnienia dla tej dziedziny prawa. Nie unika też publikacji o charakterze teoretycznoprawnym wzbogacającym dorobek doktryny w szczególny sposób. Habilitant jednak nie ogranicza się wyłącznie do problematyki jemu najbliższej, a mianowicie planowania i zagospodarowania przestrzennego, ale stara się dociekania w tym zakresie powiązać z innymi dziedzinami prawa. Tego typu kierunek badań i dociekań naukowych jest trudny. Oczywiście system prawa należy traktować jako jedną całość, której elementy są ze sobą koherentne, niemniej jednak sam ustawodawca czasami tę spójność bagatelizuje. Przykładem takich dociekań jest chociażby artykuł dotyczący zagospodarowania przestrzennego w nowym prawie geologicznym i górnictwym. Problematyka prawa geologicznego i górnictwego była także przedmiotem innych ważnych wypowiedzi naukowych Autora także odnoszonych do zagadnień planistycznych. Wskazać tu chociażby można na artykuł dotyczący wymogu racjonalności w gospodarowaniu zasobami złóż kopalin przy podejmowaniu rozstrzygnięć planistycznych.

Autor nie stronił również od innych wątków ze styku prawa planowania przestrzennego z innymi dziedzinami prawa. Wysoko oceniam Jego publikację dotyczącą Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Wprawdzie Autor nie analizuje tam zagadnień *stricto* planistycznych, niemniej jednak trafnie wskazuje na kompetencje planistyczne tego właśnie organu.

Wysoko oceniam również artykuł dotyczący usług wodnych jako nowej postaci zarządzania gospodarką wodną. Autor słusznie dostrzega nowatorskie elementy usług wodnych i w konsekwencji wyjaśnia, na czym nowatorstwo tego instrumentu prawnego polega. Artykuł stanowi interesujący przyczynek do dalszych badań nad problemem usług wodnych.

Analiza dorobku naukowego Autor prowadzi do wniosku, że jest to dorobek od strony merytorycznej dojrzały, w którym Autor wykazuje umiejętności prowadzenia samodzielnych badań naukowych i dociekań. Autor dowodzi również swoich umiejętności naukowych diagnozowania problemów, ich rozwiązywania, a także opracowywania w sposób

metodologicznie poprawny. Podobnie jak w samej monografii habilitacyjnej, język i styl publikacji Autora nie budzi wątpliwości i zastrzeżeń. Reasumując, dorobek również oceniam pozytywnie.

IV Udział w konferencjach naukowych, komitetach organizacyjnych naukowych konferencji, projektach badawczych, odbytych stażach naukowych, członkostwa w międzynarodowych i krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych

Pozytywnie należy ocenić aktywność Habilitanta w zakresie referatów, współpracy międzynarodowej, udziału w projektach badawczych, itp. Po uzyskaniu stopnia naukowego Doktora Habilitant uczestniczył w 26 konferencjach naukowych, na których wygłaszał referaty. Były to również referaty wygłaszane w języku obcym. Ponadto brał udział w dyskusjach eksperckich. Tematyka podnoszona podczas konferencji naukowych wpisuje się w ogólny nurt zainteresowań naukowo-badawczych Habilitanta. Są to zasadniczo te same kierunki, które można dostrzec przy analizie Jego dorobku naukowego.

Habilitant wykazuje również zaangażowanie w komitetach organizacyjnych i naukowych konferencji. Nie jest to co prawda ilość imponująca, niemniej jednak wystarczająca do sformułowania jak najbardziej pozytywnej oceny. Jest również członkiem stowarzyszeń naukowych, przy czym zasadniczo członkostwo to odpowiada Jego zainteresowaniom naukowym. Ważnym elementem w ocenie osoby Habilitanta jest Jego udział w stażach naukowych zagranicznych na Uniwersytecie w Berlinie, Kilonii oraz w Hamburgu. Udział w takich stażach jest bez wątpienia dowodem bardzo dobrej znajomości języka niemieckiego, ale także dowodzi umiejętności wykorzystania dostępnych możliwości dla pracy naukowej, co z punktu widzenia statusu samodzielnego pracownika naukowo-dydaktycznego, do jakiego aspiruje Habilitant, jest niezwykle istotne. Bardzo dobrze prezentuje się także współpraca z otoczeniem społecznym i gospodarczym Habilitanta, w szczególności w zakresie problematyki, którą się zajmuje. Ocenąć należy zarówno pozytywnie ilość tego zaangażowania Habilitanta, jak i temat podejmowanych inicjatyw. Tę część podlegającą ocenie recenzenta należy zatem także ocenić pozytywnie.

V Wnioski końcowe

Nie mam żadnej wątpliwości, iż Pan Doktor Maciej Kruś spełnia kryteria nadania Mu stopnia naukowego doktora habilitowanego. Sporządzona przez Niego Monografia nie tylko nosi cechy oryginalności i samodzielności, ale stanowi także znaczny wkład w rozwój doktryny prawa administracyjnego. Autor podjął się bowiem problematyki dotychczas niepodnoszonej w literaturze. Monografia napisana jest w sposób dojrzały naukowo, merytorycznie i metodologicznie oraz stanowi samodzielne rozwiązanie problemu naukowo-badawczego.

Również dorobek naukowy Habilitanta należy ocenić pozytywnie. Podobnie jak sama monografia, jest on dorobkiem na wysokim poziomie, ponadto Habilitant prezentuje zróżnicowanie tak i co do podejmowanej problematyki, jak i co do form wypowiedzi naukowej. Brakuje jednak działalności glosatorskiej.

W pozostałym zakresie dorobek Habilitanta również jest wystarczający. Jest aktywnym prelegentem podczas konferencji naukowych, aktywnie wspiera otoczenie społeczno-gospodarcze, ponadto odbył staże naukowe i zna myśl, że biegle język niemiecki. Formułując ocenę końcową stwierdzam, iż zachodzą wszelkie przesłanki do tego, aby Panu Doktorowi Maciejowi Krusowi nadać stopień naukowy doktora habilitowanego, a tym samym uprzejmie proszę o podjęcie dalszych czynności w przewodzie habilitacyjnym.

Prof. dr hab.
Bartosz Rakoczy